

HOẠT ĐỘNG TÍN NGƯỠNG THỜ CÚNG TỔ TIÊN Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

CAO VĂN THANH *

Tóm tắt. Thờ cúng tổ tiên là một loại hình tín ngưỡng chiếm được vị trí thiêng liêng trong đời sống tinh thần của tuyệt đại đa số người dân nhưng những năm gần đây xuất hiện những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan ảnh hưởng đến tư tưởng của một bộ phận người dân trong đó có cán bộ, đảng viên. Tình hình đó do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan. Vì vậy, cần có những giải pháp để khắc phục, loại bỏ những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan; giữ gìn, phát huy những giá trị tích cực về đạo đức, văn hoá truyền thống của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên ở nước ta hiện nay.

Từ khóa: Tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên, biểu hiện thái quá, mê tín dị đoan.

Trong các hình thái tín ngưỡng dân gian, thờ cúng tổ tiên là một loại hình tín ngưỡng cổ truyền mang tính phổ quát của người Việt Nam. Trải qua bao thăng trầm, biến cố của lịch sử, tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên đã và vẫn chiếm được vị trí thiêng liêng trong đời sống tinh thần của tuyệt đại đa số người dân Việt Nam. Cùng với tiến trình lịch sử của dân tộc, tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên được bảo tồn và lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác, bồi đắp, kết tụ những giá trị đạo đức, văn hóa quý báu của con người Việt Nam.

Những năm gần đây, thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước về dân chủ hoá đời sống xã hội, khôi phục, giữ gìn, phát huy những giá trị bản sắc văn hoá dân tộc, tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên của người Việt Nam đang phục hồi và hoạt động khá sôi động thu hút đông đảo các tầng lớp nhân

dân tham gia. Nó là một trong những hình thức tín ngưỡng phản ánh những nét đặc trưng văn hoá dân tộc, trong đó thấm đượm đạo lý "uống nước nhớ nguồn", "ăn quả nhớ kẻ trồng cây", nhắc nhở con người "tu nhân tích đức", "ở hiền gặp lành", làm điều phúc đức, tránh những điều ác, tăng cường ý thức cộng đồng. Quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam là: cần "Giữ gìn và phát huy những giá trị tích cực của truyền thống thờ cúng tổ tiên"⁽¹⁾.

Tuy nhiên, hoạt động của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên của người Việt Nam những năm gần đây có những biểu hiện tiêu cực, thái quá và mê tín dị đoan cần phê phán, loại bỏ. Hoạt động thái quá và mê tín dị đoan của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên ở nước ta biểu hiện dưới nhiều hình thức khác

1 - Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ bảy (khoá IX), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2003, tr. 49.

* Phó Giáo sư, Tiến sĩ, Học viện Chính trị Khu vực I.

nhau, thường đan xen, thấm thấu vào sinh hoạt tín ngưỡng lúc ngấm ngấm lén lút, lúc công khai nhưng tập trung nhất là *những biểu hiện* sau:

Một là, mở rộng không gian và cầu kỳ hóa đồ thờ tang lễ, cúng giỗ.

Một tình trạng khá phổ biến tại các gia đình ở nước ta hiện nay là bàn thờ tổ tiên được thiết lập ở không gian ngày càng rộng, không ít gia đình dành cả một phòng, có gia đình xây riêng một nơi để thờ trong khi nơi ở và sinh hoạt của gia đình còn chật hẹp, khó khăn. Nhiều gia đình đã thay những bộ đồ thờ mới, đất tiền như bàn thờ, lư hương, câu đối... bằng gỗ quý, được viết bằng chữ Nho, chạm khắc cầu kỳ, các vật phẩm thờ cúng cũng được thay đổi bằng bạc, đồng, kim loại quý.

Hai là, đua nhau xây dựng và tu sửa lại từ đường, nhà thờ dòng họ, tổ chức nghi lễ phô trương, rườm rà.

Những năm gần đây, thờ cúng tổ tiên của dòng họ cũng được phục hồi nhanh. Dòng họ được khôi phục cũng là điều dễ hiểu, là con người ai chẳng có tổ tiên, là con cháu của họ tộc, khi cuộc sống khá giả, dư dật họ đều nghĩ về cội nguồn. Nhưng ở nhiều nơi, nhất là vùng nông thôn đã có hiện tượng đua nhau xây dựng và tu sửa lại từ đường, nhà thờ dòng họ. Mặc dù đời sống còn nhiều khó khăn nhưng mọi người quyền góp tiền của xây mới, tu sửa lại nhà thờ thủy tổ, nhà thờ tổ chi, tổ nhánh; tim, viết lại gia phả... Nhiều họ tổ chức nghi lễ ngày giỗ tổ họ mang tính phô trương, hình thức cầu kỳ, rườm rà. Có dòng họ còn tổ chức rước đôn, tôn vinh người thành đạt "vinh qui bái tổ"... người dân phải dành nhiều tâm sức, thời gian, tiền của lo việc họ tốn kém, lãng phí.

Ba là, đua nhau tu sửa, xây cất, quy tụ lại mồ mả tổ tiên.

Một hiện tượng khá phổ biến hiện nay là các dòng họ đua nhau xây dựng mới, tu sửa mồ mả tổ tiên, ông bà, cha mẹ to hơn, bề thế hơn vừa lãng phí tiền của vừa gây nên những đổ kỵ, ghen ghét, mâu thuẫn, bè phái, cục bộ giữa các họ,

các gia đình với nhau trong một làng quê. Tư tưởng bản vị, đầu óc hẹp hòi, cổ hủ của người nông dân xưa lại hồi sinh rõ nét hơn. Có những gia đình, dòng họ nghèo, kinh tế khó khăn nhưng sợ dư luận hàng xóm cho là bất hiếu nên đành vay mượn để xây lại mồ mả tổ tiên khá cầu kỳ, tốn phí nhiều tiền của. Có mộ tổ xây đã to, lại cao, ốp đá hoa cương, vòm cuốn trông như lăng tẩm của vua chúa ngày xưa. Ở không ít nghĩa trang các mồ mả được thi nhau xây dựng, tô vẽ lên đủ các màu sắc, trông rất cầu kỳ, phức tạp.

Bốn là, nạn "phong bì" và tệ đốt vàng mã thái quá khá phổ biến trong nghi lễ tang ma, cúng giỗ.

Có gia đình biến việc tang lễ, cúng giỗ thành việc "kinh doanh", làm mất đi ý nghĩa tốt đẹp của phong tục truyền thống. Từ quan niệm "trần sao âm vậy", "chia của cho người chết" tục làm và đốt vàng mã đã có từ xa xưa trong tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên. Đốt vàng mã hiện nay trở thành thái quá, không chỉ là mê tín, xem hai cõi âm dương tồn tại song hành, mà còn có cả những người muốn thể hiện hơn người ngay cả ở việc đốt vàng mã. Người ta đốt vàng mã gồm nhiều vật dụng dùng như: Giày dép, quần áo, bát đĩa, cây bừa; cả tiện nghi thời hiện đại từ ti vi, tủ lạnh, xe máy, ô tô, nhà lầu, máy bay, đến vàng thoi, đá quý, đô la địa phủ và cả ngựa hồng, ngựa xanh, hình nhân, người hầu gái... cũng được gửi xuống cõi âm cho người chết, cho các bậc tiền nhân. Hàng năm số giấy làm vàng mã để đốt tiêu tốn cả trăm tỉ đồng biến thành tro bụi.

Việc sản xuất, tiêu thụ vàng mã hiện nay ở nước ta là hiện tượng không bình thường, thái quá gây ô nhiễm môi trường, gây hoả hoạn, lãng phí tiền bạc của nhân dân. Vì vậy, Đảng và Nhà nước cũng như chính quyền các cấp cần phải có biện pháp để giải quyết một cách kịp thời, đúng đắn về việc sản xuất, mua bán và đốt vàng mã hiện nay.

Năm là, kết hợp đan xen giữa thờ cúng tổ tiên, việc tang lễ với xem gia sự vận hạn, mồ mả, viết số yểm bùa, cúng bái giải hạn.

Trong các ngày tang lễ, cúng giỗ các thầy

cúng, "Pháp sư" lợi dụng tín ngưỡng này để hành nghề mê tín dị đoan, cùng lúc tham gia vào nhiều hoạt động tâm linh vừa xem gia sự vận hạn, mổ mả, vừa viết sớ yểm bùa, cúng bái... Có người có chút chữ nghĩa, có sách vở, nhưng không ít những người hành nghề ít học tự xưng là "lộc trời", "lộc thánh" ban cho mê hoặc mọi người bằng những lời chỉ giáo nhằm nhí, hoang đường, hư ảo để thu hút nhiều người tin theo và kiếm được nhiều tiền, làm ảnh hưởng đến sức khỏe, hạnh phúc gia đình, tổn kém tiền của nhân dân.

Lực lượng tin vào loại hình mê tín dị đoan này thuộc đủ mọi tầng lớp dân cư, từ người nông dân suốt năm tháng chăm chỉ trên ruộng đồng, những cô thôn nữ mới lớn, công nhân trong xưởng máy, người buôn bán gắn liền với quan niệm "may rủi" trên thương trường. Thậm chí cả những người có học vấn như bác sĩ, kỹ sư, nhà quản lý, những sinh viên, học sinh. Nhưng đa số vẫn thuộc về những người nghèo, có trình độ học vấn thấp, làm những nghề phụ thuộc nhiều vào yếu tố ngẫu nhiên "may rủi".

Sáu là, gọi hồn, áp vong người chết cũng là một hiện tượng mê tín khá phổ biến hiện nay

Người ta tin rằng, các "pháp sư", "cô hồn" sẽ là khâu trung gian, là người có khả năng kết nối, liên hệ được giữa quá khứ, hiện tại và tương lai, giữa con người ở cuộc đời thực và thế giới vô hình, giữa người sống và người chết, giữa địa ngục và trần gian. Một số gia đình thường mời các "pháp sư", "cô hồn" về trước ban thờ tổ tiên, quy tụ tại không gian linh thiêng của gia đình gọi hồn, áp vong người đã chết để tìm mộ, hài cốt; căn dặn con cháu hay phán quyết, chỉ bảo vận hạn, hướng dẫn cuộc sống tương lai cho con cháu. Đây là hiện tượng mê tín dị đoan, những hoạt động không lành mạnh trong xã hội, cần phải lên án và có biện pháp xử lý nghiêm khắc.

Những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên ở nước ta hiện nay do nhiều nguyên nhân, trong đó có *những nguyên nhân cơ bản* như sau:

Thứ nhất, từ khi đất nước đổi mới đến nay, đời sống vật chất được nâng cao, con người có điều kiện chăm lo việc lễ nghĩa hơn. Hơn nữa, khi đời sống vật chất dư dật thì nhu cầu thoả mãn về đời sống tinh thần ngày càng cao. Nhu cầu được đền ơn trả nghĩa cho tổ tiên cũng là điều hợp qui luật. Nhưng trong nền kinh tế thị trường, sự phân hoá giàu nghèo, sự chênh lệch về mức sống và hưởng thụ những giá trị văn hoá tinh thần giữa các tầng lớp dân cư hiện nay ở nước ta là một trong những nguyên nhân dẫn đến sự khác nhau về quan niệm đạo đức, lối sống, đến nhận thức hành động trong hoạt động thờ cúng tổ tiên.

Thứ hai, cuộc sống bình yên luôn luôn bị đe dọa bởi thiên tai, bệnh dịch, hậu quả của chiến tranh, việc làm và thu nhập, đời sống vật chất và tinh thần chịu nhiều áp lực, thiếu thốn. Mặt khác những tổn thất của cuộc chiến tranh kéo dài, đời sống tinh thần của con người dường như thiếu sự ổn định. Chính vì thế mà con người tìm cách hướng vào cõi tâm linh, và trước hết tìm kiếm sự trợ giúp của những người thân đã khuất để hy vọng cầu may, giải hạn rủi, mong có cuộc sống ổn định và ngày càng sung sướng.

Thứ ba, do nhận thức còn hạn chế, ảnh hưởng của thói quen tâm lý, truyền thống lạc hậu, sự tác động của kinh tế - xã hội và con người muốn khám phá những điều mới mẻ. Mặt khác, còn không ít những hiện tượng khoa học hiện tại vẫn chưa đủ cơ sở để lý giải nhưng tác động, ảnh hưởng đến cuộc sống con người. Hiện tượng ở một số người có khả năng "ngoại cảm" tìm được hài cốt liệt sĩ, mổ mả bị thất lạc, các "pháp sư" lên đồng, gọi hồn... cũng là vấn đề làm cho con người dễ bị mê hoặc và tin vào thế giới sau khi con người đã chết.

Thứ tư, các ngành, các cấp buông lỏng quản lý, xem nhẹ việc giáo dục nếp sống, lối sống, thiếu sự hướng dẫn kịp thời về phong tục, tập quán, truyền thống. Mặt khác, thái độ của nhiều người đối với hiện tượng mê tín dị đoan nếu

không phụ họa thì cũng ít phê phán kể cả cán bộ, đảng viên, những người có chức, có quyền dẫn đến thực tế buông xuôi thả nổi, gây hậu quả tiêu cực, lãng phí, làm mất đi những giá trị tốt đẹp, tích cực về văn hóa, đạo đức của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên, những tư tưởng lành mạnh bị mê tín lấn át. Đảng Cộng sản Việt Nam đã chỉ rõ: "Công tác quản lý nhà nước về văn hóa chậm được đổi mới, có lúc, có nơi bị xem nhẹ, thậm chí buông lỏng; kỷ luật, kỷ cương không nghiêm"⁽²⁾.

Thứ năm, chủ nghĩa cá nhân, lối sống vi đồng tiền, danh lợi của một số không ít người đã làm hao mòn, băng hoại những giá trị tinh thần truyền thống, ảnh hưởng xấu tới thuần phong mỹ tục của dân tộc. Sự suy thoái đạo đức ở không ít gia đình, con người bị cuốn hút vào dòng xoáy của nền kinh tế thị trường, rủi ro, mất mát nhiều dẫn đến thiếu tự tin, thiếu chủ động trong cuộc sống, chỉ trông chờ vào lực lượng từ ngoài trần thế.

Thứ sáu, từ quan niệm "có thờ có thiêng, có kiêng có lành" nên khi có việc trọng đại trong nhà người ta thường làm lễ cúng tổ tiên, người đã khuất "đầy đủ" với mâm cao, cỗ đầy, không sợ tốn kém để được thoải mái, thanh thản về mặt tư tưởng. Có thể mới yên tâm, để sau này có gặp rủi ro cũng đỡ ân hận và dễ ăn nói với người thân, không sợ bị trách móc.... Đó chính là cái "tinh thần" được chuyển hoá thành cái "vật chất", cái "mất" thành cái "được".

Ảnh hưởng tiêu cực của những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan trong tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên ở nước ta sẽ xâm hại và từng bước phủ nhận thế giới quan duy vật biện chứng, ảnh hưởng đến tư duy khoa học tiến bộ. Sức mạnh của những niềm tin mù quáng vào một thế giới siêu nhiên sẽ thay chỗ cho niềm tin vào sức mạnh con người, làm mất đi động lực phát triển xã hội.

Khi những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan thâm nhập vào tư tưởng của cán bộ, đảng viên, có thể làm cho cán bộ, đảng viên từ bỏ ý chí, lập trường giai cấp; từ bỏ vai trò tiên phong gương mẫu của bản thân để thực hiện sự chờ đợi, cầu xin ban ơn, che chở của thần linh, tổ tiên, người đã chết. Cán bộ, đảng viên nếu vướng phải tệ mê tín dị đoan sẽ ít chú tâm cho công việc do thời gian thường dành cho việc tính toán về những điều thần bí, mất đi động lực hoặc gây trì trệ cho công việc, phát triển sản xuất, kinh doanh. Nhiều gia đình, nhiều vùng, địa phương lâm vào tình trạng đình đốn sản xuất, công việc, lãng phí tiền của, thời gian gây nhiều thất thoát lớn trong việc tích lũy nhằm phát triển nền kinh tế gia đình và đất nước.

Để khắc phục và từng bước loại bỏ những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan, giữ gìn và phát huy những giá trị đạo đức, văn hoá truyền thống của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên ở nước ta hiện nay cần tập trung vào những giải pháp cơ bản sau:

Một là, chăm lo đời sống vật chất và tinh thần, nâng cao trình độ mọi mặt của nhân dân.

Con người luôn luôn theo đuổi những mục đích nhằm thoả mãn nhu cầu của mình. Sự tù túng hạn hẹp trong đời sống vật chất lẫn tinh thần là nguyên nhân dẫn đến nảy sinh nhu cầu được sự cứu giúp, che chở, phù hộ độ trì của các lực lượng ngoài trần thế. Nhưng nếu sự thờ cúng, lễ bái thái quá sẽ dẫn đến mê tín, sùng bái. Do vậy, để khắc phục được những hiện tượng đó phải chăm lo đời sống vật chất của nhân dân, trước hết là đảm bảo nhu cầu ăn, ở, mặc, đi lại, công việc cho nhân dân.

Chăm lo đời sống vật chất cũng đồng thời phải chăm lo đời sống tinh thần cho nhân dân, trên cơ sở gìn giữ và phát triển những giá trị tinh thần truyền thống, tiếp thu có chọn lọc tinh hoa văn hoá nhân loại để hiện thực hoá chủ trương của Đảng ta về "xây dựng và phát triển văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc". Để

2 - Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ chín (khóa XI), Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2014, tr. 46.

chăm lo đời sống văn hoá tinh thần của nhân dân cần phải không ngừng tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, đảm bảo quyền làm chủ của nhân dân, khắc phục sự suy thoái về đạo đức, lối sống ở một bộ phận cán bộ, đảng viên và nhân dân, khôi phục những truyền thống tốt đẹp của người Việt Nam.

Mặt khác, để giữ gìn và phát huy những giá trị truyền thống văn hoá, đạo đức và từng bước loại bỏ những biểu hiện thái quá và mê tín dị đoan trong hoạt động tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên hiện nay cần phải nâng cao trình độ mọi mặt của nhân dân, “coi trọng giáo dục đạo lý làm người, ý thức trách nhiệm, nghĩa vụ công dân, lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, đạo đức, lối sống, nếp sống văn hóa, lịch sử dân tộc, bản sắc dân tộc, ý chí vươn lên vì tương lai của mỗi người và tiến bộ của đất nước; bồi dưỡng ý thức và năng lực phát huy giá trị văn hoá dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hoá nhân loại”⁽³⁾.

Hai là, gắn hoạt động tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên với xây dựng gia đình, dòng họ văn hóa có nếp sống văn minh, môi trường văn hoá, xã hội lành mạnh.

Môi trường văn hoá, xã hội trước hết là môi trường của gia đình và xã hội ở các vùng dân cư, nông thôn, đô thị. Đẩy mạnh phong trào nếp sống văn minh trong các cộng đồng làng, xã, phường, thu hẹp sự ngăn cách giữa thành thị và nông thôn, giữa các vùng có kinh tế phát triển với các vùng kinh tế kém phát triển, giữa các tầng lớp nhân dân.

Xây dựng môi trường văn hoá, xã hội cũng cần phải không ngừng nâng cao chất lượng hoạt động như: nhà văn hoá, thư viện, câu lạc bộ..., bảo tồn và giữ gìn các di sản văn hoá dân tộc. Coi trọng, bảo tồn và phát huy những giá trị văn

hoá truyền thống, xây dựng và phát triển những giá trị mới về văn hoá. Đặc biệt, cần thực hiện tốt chính sách của Đảng và Nhà nước về quyền tự do tín ngưỡng của người dân. Vận động mọi người tích cực tham gia phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá”, xây dựng gia đình, dòng họ, tổ dân phố, cụm dân cư, thôn xóm, bản làng văn hóa coi đó là môi trường diễn ra quá trình giáo dục truyền thống, đạo đức, văn hoá và lối sống, nuôi dưỡng và phát triển tình cảm trong sáng của mỗi con người. Chính quyền các cấp từ Trung ương đến cơ sở phải thực hiện tốt những văn bản mang tính pháp qui của Nhà nước về hoạt động văn hoá, lễ hội, tôn giáo, tín ngưỡng, như “Pháp lệnh về tín ngưỡng, tôn giáo”, Nghị định số 92/2012/NĐ-CP “Quy định chi tiết và biện pháp thi hành Pháp lệnh tín ngưỡng, tôn giáo” từng bước “bổ sung, hoàn thiện hoặc xây dựng mới các qui chế, qui định về lễ hội, việc tang, việc cưới, việc cúng bái ở các đền, chùa, việc đốt vàng mã, việc giữ gìn trật tự vệ sinh môi trường sinh thái nơi công cộng”⁽⁴⁾.

Ba là, tăng cường công tác quản lý hành chính đối với các hoạt động tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên.

Tăng cường công tác quản lý hành chính cũng có nghĩa là tăng cường chất lượng công tác của cán bộ văn hoá các cấp. Người làm công tác văn hoá phải vừa hiểu biết về văn hoá tín ngưỡng, vừa là người kiểm tra, giám sát, đánh giá đúng, phản ánh và xử lý kịp thời những vấn đề liên quan đến hoạt động tín ngưỡng.

Đảng và Nhà nước cũng cần có chính sách bồi dưỡng kiến thức nghiệp vụ và ưu đãi đối với những người làm công tác văn hoá ở cơ sở, trang bị những phương tiện tối thiểu để họ hoạt động. Cán bộ văn hoá phải kết hợp với các tổ

3 - Đảng Cộng sản Việt Nam, Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Nxb Sự thật, Hà Nội, 1991, tr. 14 -15.

4 - Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ năm (khoá VIII), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1998, tr. 72.

chức Đảng, chính quyền, đoàn thể, nhà trường, cơ quan đơn vị, thậm chí phải đi sâu tới mỗi gia đình, dòng họ để định hướng hoạt động thờ cúng, tháo gỡ những vấn đề vướng mắc, đặc biệt là những vấn đề về nhận thức, tâm lý, thói quen, truyền thống, hướng dẫn xoá bỏ những hủ tục lạc hậu, những hoạt động thái quá và mê tín dị đoan, xây dựng nếp sống văn hoá lành mạnh. Đồng thời, các cấp chính quyền cũng phải có biện pháp quản lý chặt chẽ những thầy cúng, thầy địa lý, "pháp sư", những người chủ nhang, trưởng tộc, trưởng họ ở các cơ sở thờ tự; tiến tới ban hành qui chế, tiêu chuẩn cụ thể cho những người đang hoạt động trong lĩnh vực này. Cơ sở thờ tự của các dòng họ cũng cần phải có nội qui thờ cúng, lễ bái cụ thể buộc người đi lễ, việc tổ chức nghi lễ phải tuân thủ từ cách đi lại, nói năng, trang phục đến cách thắp hương, đốt vàng mã, bảo vệ cảnh quan môi trường.

Những hành vi thái quá và mê tín dị đoan gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến sản xuất, sức khoẻ, tài sản, tính mạng con người, ảnh hưởng tới đời sống chính trị, an ninh trật tự và an toàn xã hội, đến đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước thì phải cương quyết nghiêm trị. Kiên quyết ngăn chặn việc truyền bá lời kéo mọi người tham gia các "tà đạo" phản văn hoá, nhất là các luận điệu làm hoang mang quần chúng, làm mất ổn định xã hội, đối phong bại tục... Đảng Cộng sản Việt Nam chỉ rõ: phải "chủ động phòng ngừa, kiên quyết đấu tranh với những hành vi lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo để chia rẽ, phá hoại khối đại đoàn kết dân tộc hoặc những hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo trái quy định của pháp luật"⁽⁵⁾.

Bốn là, cần khuyến khích bảo tồn, định hướng hoạt động lành mạnh của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên.

Nhà nước cần có những chính sách khuyến khích bảo tồn và cơ chế định hướng cho các hoạt động trong tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên vì nó vừa là nơi đáp ứng nhu cầu tâm linh, vừa là nơi để tưởng niệm các bậc tiền nhân, những người đã khuất, những người có công với gia đình, dòng họ, nơi tạo ra không gian văn hoá của gia đình, quê hương theo hướng nối tiếp truyền thống tốt đẹp của cha ông, nhất là tinh thần yêu nước, hiếu học, truyền thống đánh giặc ngoại xâm bảo vệ và xây dựng tổ quốc. Coi hoạt động tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên là một kênh để giáo dục nâng cao tinh thần yêu quê hương, đất nước; bồi dưỡng phát huy ý chí tự cường, tự tôn dân tộc, nâng cao lòng tự hào về truyền thống vẻ vang của dân tộc, gia đình, dòng họ. Thông qua hoạt động tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên củng cố tinh thần đoàn kết, ý thức cộng đồng gắn kết cá nhân - gia đình - làng - Tổ quốc; lòng nhân ái khoan dung trọng nghĩa tình, đạo lý.

Năm là, khơi dậy ý thức của mỗi con người để họ làm chủ được hoạt động khi thực hiện tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên.

Hoạt động thờ cúng tổ tiên là hoạt động thuộc lĩnh vực tinh thần, tư tưởng, hơn nữa trong tình hình xã hội hiện nay rất dễ bị kẻ xấu lợi dụng. Vì vậy, cần trang bị cho người dân những hiểu biết cơ bản quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về vấn đề tín ngưỡng, tôn giáo; làm cho các tầng lớp nhân dân nhận thức đúng đắn về đường lối và chính sách nhất quán của Đảng và Nhà nước ta về quyền tự do tín ngưỡng. Đồng thời, trang bị cho mỗi người dân về tri thức khoa học, phân tích mục đích và ý nghĩa của việc thờ cúng, phân biệt được giữa tín ngưỡng với mê tín dị đoan để họ không bị lời cuốn, sa ngã vào mê tín. Nhận thức đúng vấn đề này người dân sẽ từng bước điều chỉnh hành vi và các hoạt động của mình trong các hoạt động của tín ngưỡng thờ cúng tổ tiên theo chiều hướng tích cực. ☒

5 - Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2016, tr. 165.